

Bostadsutskottets yttrande

1985/86:1 y

om kronoholmarnas framtida disposition (prop.
1985/86:110)

BoU
1985/86:1 y

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett bostadsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1985/86:110 om kronoholmarnas framtida disposition jämte motioner.

Bostadsutskottets yttrande avser propositionen och motionerna såvitt rör frågor dels om den fysiska riksplaneringens inverkan på de föreslagna riktlinjerna för dispositionen av kronoholmarna, dels om det föreslagna företrädet för kommunerna att förvärva kronoholmar och dels om länsstyrelsernas befattning med förvaltningen av kronoholmarna.

Enligt propositionens riktlinjeförslag bör kronoholmar behållas i statlig ägo om den samhällsekonomiska nyttan täcker den samhällsekonomiska kostnaden. Denna förutsättning skall anses vara för handen bl. a. om en kronoholme är riksintressant ur de synpunkter som en myndighet har att bevaka. Detta gäller särskilt de kronoholmar som med hänsyn till förekommande betydande naturvärden eller kulturminnesvärden har utpekats som riksintressanta i den fysiska riksplaneringen och därtill knuten kommunal översiktsplanering.

Finns inte skäl att behålla en kronoholme i statlig ägo, bör, enligt propositionen, en avyttring kunna övervägas. Därvid bör kommunen ges företräde till förvärv. I propositionen anföras som skäl för en sådan ordning att kommunen har inflytande över de allmänna lämplighetsbedömningar som skall göras enligt fastighetsbildningslagen för att en avstyckning ledande till försäljning av den statliga marken skall kunna göras. Vidare anföras att kommunen som ägare tidsmässigt kan anpassa en eventuell vidareförsäljning med hänsyn till de krav på utbyggd kommunal service m. m. som kan följa på sådana överlåtelse.

I motionerna 1985/86:Fi453 (fp) och Fi454 (m) framförs avvikande uppfattningar i fråga om den föreslagna företrädesrätten för kommunerna. I båda motionerna hänvisas bl. a. till ett remissvar av länsstyrelsen för Göteborgs och Bohus län, vari görs den bedömningen att avyttring av kronoholmsmark främst kommer i fråga beträffande redan bebyggd mark. Enligt länsstyrelsen finns inte anledning att anta att en kommun skulle åsamkas ökade kostnader genom att marken friköps. Det torde vidare enligt länsstyrelsen vara uteslutet att kommunen skulle utnyttja företrädesrätten till att ta bort bostadsbyggnader av normal standard. Det torde därför, anför länsstyrelsen, vara en onödig omgång att kommunen först köper mark för att sedan sälja den vidare.

I motion Fi453 yrkas avslag på riktlinjerna i proposition såvitt rör kommunernas företrädesrätt, och i motion Fi454 yrkande 1 föreslås riksdagen besluta att kommunerna inte skall ha företräde framför enskilda. I denna motion hemställs också, yrkande 2, att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om förvärv av mark för enskild person. Den linje som förespråkas i motionen är att statens och kommunernas markinnehav bör minska till förmån för en bättre fungerande marknadsekonomi. Om en kommun inte kan påvisa ett specifikt behov av markförvärv, bör staten behålla marken. På holmar som har betydelse för friluftslivet bör enskilda få förvärva enbart hus och normalstor tomt. Det bör finnas utrymme för både privatägd och statlig mark på samma holme. Prövningen av frågor om avyttring av kronoholmsmark bör vara förutsättningslös i varje ärende.

Bostadsutskottet ansluter sig till förslaget i propositionen om rätt för kommunerna att få företräde till förvärv av kronoholmsmark som staten, vid den samhällsekonomiska prövningen och däri ingående avvägningar mot bl. a. riktlinjerna i den fysiska riksplaneringen, finner sig böra avyttra. Till de skäl som åberopas i propositionen kan läggas att kommunerna även i andra avseenden än i fråga om fastighetsbildningen har tillagts ett stort ansvar i markpolitiska frågor. Det är därför konsekvent att kommunerna får en stark ställning även i fråga om kronoholmsmarken. Det finns en omfattande rätt för kommunerna att förköpa mark enligt förköpslagen. Denna lag gäller dock inte i fall där staten är säljare, och det är därför befogat att, så som förutskickas i propositionen, anpassa bestämmelserna i fastighetsförsäljningsförordningen (1971:727) till de föreslagna riktlinjerna för att företrädesrätten skall få genomslagskraft. Bostadsutskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker propositionen i nu berörd del och avstyrker de med anledning av propositionen väckta motionerna Fi453 (fp) och Fi454 (m) yrkande 1.

Utskottet finner inte anledning tillstyrka förslaget i motion Fi454 (m) yrkande 2 om ett uttalande om att statens och kommunernas markinnehav bör minska till förmån för en bättre fungerande marknadsekonomi. Från de utgångspunkter bostadsutskottet närmast har att beakta finns inte anledning föreslå riksdagen göra det i motion Fi454 (m) yrkande 2 föreslagna uttalandet.

Propositionen innehåller i övrigt bl. a. förslag om att den nuvarande tillsynen genom kammarkollegiet och länsstyrelserna av vissa kronoholmar, som inte förvaltas av annan myndighet, skall överföras till domänverket. Bostadsutskottet har ingen erinran mot att länsstyrelsernas i dag begränsade ansvar för vissa förvaltningsfrågor upphör.

Propositionen har i övrigt – såvitt den omfattas av bostadsutskottets granskning – inte föranlett någon erinran eller något särskilt uttalande av bostadsutskottet.

Stockholm den 22 april 1986

På bostadsutskottets vägnar

Kjell A. Mattsson

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m), Magnus Persson (s), Erling Bager (fp), Per Olof Håkansson (s), Knut Billing (m), Karl-Göran Biörsmark (fp), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambræus (c), Tore Claeson (vpk), Nils Nordh (s), Berit Bölander (s), Britta Sundin (s) och Bengt-Ola Rytting (s).

BoU 1985/86:1 y

Avvikande meningar

1. Kommunal företrädesrätt vid avyttring av kronoholmsmark

Rolf Dahlberg (m), Erling Bager (fp), Knut Billing (m), Karl-Göran Biörsmark (fp) och Bertil Danielsson (m) anser att den del av utskottets yttrande som börjar "Bostadsutskottet ansluter" och slutar "Fi454 (m) yrkande 1" bort lyda:

Enligt bostadsutskottets uppfattning talar goda skäl för den uppfattning som kommer till uttryck i de båda motionerna. Det förefaller sålunda omotiverat att ge kommunen en företrädesrätt i de fall staten säljer en bebyggd fastighet, som skall fortsätta att utnyttjas för bostadsändamål. Kommunen har genom det samrådsförfarande som gäller enligt fastighetsförsäljningsförordningen (1971:727) redan så goda möjligheter att göra sina önskemål om markförvärv på kronoholmarna gällande att en skyldighet därutöver för staten att alltid först erbjuda kommunen att köpa kronoholmsmark inte framstår som erforderlig för att kommunen skall kunna tillgodose sina intressen. Förfarandet för att bereda kommunen tillfälle att utnyttja den föreslagna företrädesrätten innebär dessutom att ytterligare ett byråkratiskt tröghetsmoment tillskapas i försäljningsärendena. Det förtjänar påpekas att kommunen genom sin starka ställning i fastighetsbildningsfrågor har goda möjligheter att tillse att inte mer mark än kommunen finner lämpligt försäljs till enskilda. Bostadsutskottet föreslår därför finansutskottet att avstyrka propositionsförslaget i nu behandlad del och att med anledning av motionerna Fi453 (fp) och Fi454 (m) yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna vad bostadsutskottet här anfört.

2. Försäljning av kronoholmsmark till enskilda

Rolf Dahlberg, Knut Billing och Bertil Danielsson (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som börjar "Utskottet finner" och slutar "föreslagna uttalandet" bort lyda:

Det är vidare rimligt att riksdagen gör uttalanden om riktlinjerna för försäljning av kronoholmsmark till enskilda i enlighet med vad som ovan redovisats om innehållet i motion Fi454 (m). Bostadsutskottet föreslår därför finansutskottet att tillstyrka att riksdagen med anledning av motion Fi454 (m) yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad bostadsutskottet har anfört.

3. Kommunal företrädesrätt avseende bebyggd kronoholmsmark

BoU 1985/86:1 y

Kjell A. Mattsson och Birgitta Hambræus (båda c) anför:

Vi anser det rimligt att kommunen får en företrädesrätt vid avyttring av kronoholmsmark som inte är bebyggd. När det däremot gäller mark som redan är bebyggd får man förutsätta att ändamålet med en försäljning är att bebyggelsen, som oftast torde utgöras av bostadsbyggnader, skall bestå fastän i annan ägo. Kommunen torde i sådana fall endast undantagsvis ha något intresse av att behålla mark som den förvärvat genom sin företrädesrätt. Det framstår alltså i dessa fall som en onödig omgång att ha en ordning med kommunal företrädesrätt.